

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben hához hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Megjelenik minden nap, a hét 6-
öt napján utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dező-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 55. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1915 március 9.

P. Bernhard Zsigmond a sajtókérdésről.

P. Bernhard Zsigmond jezsuita atya vasárnap délután a Katholikus Kör Szent László termében nagy beszédet tartott „Sajtó és lelkiismeret” címmel, mely a sajtókérdés egész komplexumát felölelte. A hatalmas beszéd gondolatmenete a következő:

Mélyen tisztelt értekezlet!

A sajtókérdést ebben a háborús évben is aktuálisnak tartom, mert a sajtóban én olyan kulturértéket látok, mely most a háboruban is rendkívüli befolyással van a közönségre. A nemzetünk életébe mélyen benyúló háború számtalan tanúságot kínál fel kulturális tényezői felől és alkalmunk lesz érdekes megfigyeléseket tenni, melyek rávetnek arra, hogy hol vannak társadalmi életünk bajai.

A mai viszonyok még jobban meggyőzték arról, hogy a sajtónak nagy jelentősége van. A háború is megmutatta, hogy mily fontos kultúrtevéző, mily hatalmas eszköz a sajtó. Most, midőn a nemzetközi összeköttetések szálai megszakadtak, a postai forgalom oszokkint, most az egyetlen, az egész országra kiható és az egész országot összekötő organum a sajtó. Ennek a révén szerzünk tudomást nemzeti érdekeinkről; a lapok napról-napra hozzák a híreket oly eseményekről, melyek most mindennél nagyobb érdeklődést keltenek. — A távoli háremezőn folyik a küzdelem, melyről nap-nap mellett értesít a sajtó. — De nemesak híreket hoz, hanem érzelmeket fakaszt és összeforrasztja a szíveket, növeli a nemzeti összetartást. Hol szólaljon meg a költő, ha nem a napi sajtóban? Más irodalmi vállalatok pangának most, s így az irodalmat egyedül a napi sajtó képviseli. A nemzet hősiességét áldozatkészségét a sajtó tartja ébren és ha a segélyakció terén merül fel valami életrevaló gondolat, ezt a sajtó propagálja. általa képesek vagyunk 24 óra alatt országos akciót indítani.

Mi tenne ha nem állna rendelkezésre a sajtó, mily nyomasztó hangulatba sodorná a nemzetet, ha csak 24 órán túl is nem hal-

lanánk semmi hírt ezekben a mozgalmas napokban!

A szarejevói merénylet után Brassóba utaztam s vonatomon voltak azok a budapesti lapok, melyek részletes hírt adtak a merényletről. Az egész vonalon végig nagy tömegek várták a lapokat s minden állomáson nagy tülekedés volt értük.

E mellett tegyük fel azt az esetet, hogy a sajtó korrupciónak volna kitéve, mint a Balkán-államokban, hol a megvesztegetett sajtó csinálja a közvéleményt — vagy ha a hazug híreket úgy terjeszték a mi sajtónk is, mint a nagy nyugati ellenséges államok sajtója, mily lavina módjára árasztana el bennünket a hazug hírekkel s mily zavart lenne képes ezzel előidézni.

De nem elég belátni, hogy mily nagy hatalom a sajtó. Ennek a belátásnak nyomában kell járnia a másik belátásnak: hogy mily felelősséggel jár Isten és haza előtt az a kérdés, hogy kinek a kezébe tesszük le a sajtót.

Eberle Ferenc, aki egyike az európai sajtó legkiválóbb ismerőinek, éveken át tanulmányozta ezt a nagy kérdést, és tanulmányai alapján írt egy cikket a bécsi Reichspostban, melyben kimutatta, hogy az Európában ma domináló sajtó mennyire aláasta hazánkban, Ausztriában és Németországban a közéleti erkölcsöket. A ma tényleg uralkodó sajtó azokat dicsőítette, akik szerettek bennünket lekicsinyíteni. Sőt a szabadkőműves sajtó el tudta hallgatni még a szerb és orosz propaganda működését is.

És most megfigyelhetjük, hogy ez a sajtó köpenyegét fordított: tele van hazafias cikkekkel, ezek a lapok is nacionalista lapokká lettek. A háborúnak nagyszerű hatása van erre a sajtóra: megjavult. De ez csak zászlóváltás, mint az angol kalmárhajó zászlót cserél. A „Magyar Kultúra” c. lap egyik munkatársa adatokat gyűjtött, melyek megmutatták, hogy mit irtak ez előtt azok, akik most ezeket a szép, hazafias cikkeket írják. Lapszemelvényeket gyűjtött össze, hogy a szabadkőművesek folyóirata és napilapja: a Világ, miket irtak. Az egyik cikkben így elmélkedik a cikkíró: A himnusz kelthet e még hazafias lelkesedést és a szózat kifejezheti e a mai magyar haza szere-

tetét?! Hazaszeretet! Torkunkra forr e szó és meggyőződéssel ki se tudjuk mondani. Ezek a hazafias versek nem fejezik ki a mi érzéseinket. Így irtak ok. A szabadkőművesek napilapja magasztalja Hervé Gusztávot, aki azt írja, hogy csak egy háború van, mely intelligens emberhez méltó s ez a polgárháború és az általános mozgósításra általános sztrájkjal kell válaszolni.

1910 ben, mikor Ó Felsége Boszniában járt, egy szerb diák rálőtt a tartomány főnökre. A szabadkőműves XX. Század c. lap a merénylőt idealista jogásznak nevezte, akit az orosz forradalmárok hősi küzdelmei megihlettek.

Tavaly tavasszal folyt le a schizmaper s a tanuallomásokból kiderült, hogy orosz pénzzel izgattak a ruthének között. Erről azt írta a XX. Század, hogy a schizmaper sőt háttérre a kizsákmányoló papok, ezeknek a kizsákmányolása tényleg át a híveket. A szabadkőműves lap a vallás nyakába akarta varrni ezt az áruló mozgalmat. Ez a sajtó nem a saját jóakaratóból lett más. Csak most, hogy a nemzeti öntudat fellendült, most nem mer így írni.

Feltűnő volt ennél a sajtónál, hogy azt dicsérte mindig, aki minket bántott s azokat a nemzeteket, melyek ellenségeink.

De még nemzeti eszméinket nem merték annyira neveltségessé tenni, mint vallási eszméinket. Történet-e javulás e téren? A háború emelte a vallási érzést, mert mindenki jobban érzi most, hogy rá szorul a hitre, a jó Istenre. Azért történik, hogy nyílt támadások nem történnek a vallás ellen.

Láttuk, hogy a sajtó nemzeti eszméinket nem védi és szent hitünk tételeit támadja, terjeszti a tévedéseket s lerontja az erkölcsöket. Mi a baj gyökere, mert ilyen a sajtó? Azért mert korrupt alapokon áll, s nem erkölcsi alapon, hanem az önérték alapján. A társadalom olyan keretbe engedte át a sajtót, mely nem kultur érdekeket keres, a kapitalizmus eszköze lett a sajtó. Pusztán üzleté süllyedt a sajtó, pénz érdek vezetett s előtte az erkölcs és az igazság másodrangú.

Mindenki tudja, hogy a lap főbevételi forrása a reklám, a hirdetések. Ezekből él a lap s nem az előfizetési díjakból. A hirdetések pedig a nagycégek, a nagy részvény-

Értesítem a n. é. közönséget, hogy üzletemben készülnek a legszebb tavaszi és nyári öltönyök, felöltők és szalon ruhák a legjutányosabb árban. A főtisztelendő papság szállítója.

Készítetek továbbá bármely fegyvernemhez előírás szerinti egyenruhákat kifogástalanul 24 óra alatt.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

BUMBERA ISTVÁN, papi, polgári és egyenruha szabó
Bazár-épület, a színházzal szemben. Helyi és vidéki telefonszám: 869.

társaságok teszik közzé s így a lap a kapitalizmus reklamjának eszköze lett s azért nem mer megírni oly dolgokat, melyeknek megírása hirdetőinek érdekeibe ütközik. A berlini nagyobb lapoknak egy adventi-nap hirdetései 35 ezer márkát jövedelmeztek. Ez az összeg egy nap nyeresége. A berlini Lokalanzeigernek a karácsony előtti idény hirdetései 1900-ban 335.000 márkát hoztak. Természetesen ezután, hogy ezeknek a lapoknak szellemi része: a cikkek a pénz-érdekek szolgálatába kerülnek, ezek irányítják a lapot. Így lettek a lapok jövedelmező vállalatokká, amiknél milliókat lehet keresni. A sajtóviszonyokra jellemző a régi Panama-társaság sajtópártolása, mely társaság 65 milliót fizetett reklámokra s eltussolásra. A Monte Carlóban működő játékbárlang 2-3 milliót fizetett évente reklámokra és azért, hogy a lapok elhallgassák a kifosztott játékosok öngyilkosságait. Ilyen üzleti elvek mellett történhetik meg aztán, hogy Frank Marzeg újságkiadó 36 milliót keresett lapvállalatokkal.

A mi sajtóviszonyaink is azt mutatják, hogy mennyire visszalehet élni a lapok által a társadalommal szemben. Ily erkölcsi alapon álló lapok gyártják a közvéleményt. Az emberi öntudat megsértése az az eljárás, ahogyan ezek a lapok irányítják az embereket, mintha paprikajancsik volnának, akit rángathatnak tetszésük szerint.

Mindenki látja, hogy ez nincs rendjén, de mit csináljunk? Jó sajtót kell csinálni. De az a nagy kérdés, hogyan? Hogyan lehet katolikus sajtót csinálni? Egy kiváló úri ember azt felelte erre a kérdésre: a jó sajtó megteremtéséhez nem kell más, csak pénz és pénz. Igaza volt. De még a pénz nem elég. Annyi igaz, hogy nagyobb pénzösszeg nélkül nem lehet sajtót szervezni, mert nagy kiadásokkal jár.

A nagyobb lapok jól fizetett munkatársakat tartanak, míg a katolikus újságíró megélni alig képes. De azért azt állítom, hogy a pénz szükséges ugyan a jó sajtó megteremtéséhez, de nem elég. Az ellenséges sajtónak már megállapodott, nagy tőkével rendelkező lejtői vannak és már azért sem vagyunk képesek versenyezni velük, mert nekik minden eszköz jó üzleti érdekek előmozdítására, nekünk azonban az erkölcsi törvények szerint kell eljárunk, nekünk csak az igazat lehet írni s erköltesen cikkeket nem írhatunk, tehát bizonyos pénzforrásoktól elvagyunk zárva.

Azért nálunk nem lehet pusztán a pénzre alapítani a sajtót, hiszen a sajtó büne éppen az, hogy a pénzre van alapítva. Nálunk a becsületre, lelkiismeretre, erkölcsi alapokra kell építeni a sajtót. Ennek azonban meg kell lennie egy szerkesztőségben, mint az olvasó közönségben is s ha ez megvan, akkor nem fognak erköltesen sajtót pártolni. Akkor a közönség megfogja tudni hozni az áldozatot a jó sajtónak. A közönségnek be kell látni, hogy vétkezik, ha pártolja az ellenséges sajtót, mely éppen úgy ellensége a vallásnak, mint az igazságnak.

Az egyház nem félt soha a kritikától. Azt mondta mindig: *írjátok meg történelmemet és kritikával, de igazán és akkor az én apológiámat írjátok meg.* És ha a sajtó történetét írja meg valaki, a sajtónak föld alá kellene süllyedni.

A szónok itt gratulált Nagyvárad város közönségének, hogy olyan jó katolikus lapja van, mint a „Tiszántúl” s lapunkat nagyon megdicsérte, mire a hallgatóság lelkesen éljenzett.)

Tavaly a budapesti sajtóhölgybizottság gyűlésén ezekkel a szavakkal zártam be a gyűlést: Hölgyeim! Önökre nagy hivatás vár. Nemcsak gyűjtenők kell, hanem a katolikus sajtó apológiája az önök hivatása: mindenütt hirdetniük kell, hogy a katolikus sajtó erkölcsi alapon áll.

Erre szeretném megkérni önöket is. Ébressék fel a katolikus öntudatot, legyenek a katolikus sajtó védői. Nemcsak ma

guk lássák be, hogy ezt a sajtót támogatniuk kell, hanem hirdessék ezt másoknak is. Csak így lehet publikumot szerezni s ha sok előfizetőnk lesz, akkor meg lesz oldva a sajtókérdés.

Az alispán elrendelte a rekvirálást.

Be kell jelenteni a szükségletet

Fráter Barnabás alispán tegnap két fontos rendeletet adott ki. Az egyikben elrendeli a gabonaneműek rekvirálását, a másikban pedig a lakosság gabonaszükségleteinek összeírását. A két fontos rendelet a következőket tartalmazza:

4003—1915. szám. Biharvármegye alispánjától.

Hirdetmény.

Biharvármegye alulírott alispánja közönségre tesz, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter ur 1912. évi LXIII. és LXVIII. és az ezeket kiegészítő 1914. évi L. t. c., valamint a m. kir. Miniszter urnak 240—1915. sz. rendelet felhatalmazása alapján elrendelem, a vármegye egész területén a buza, rozs, árpa és zab készletek összeírását is az alábbi módon meghozandó feleslegnek az Országos Gazdasági bizottság részére leendő lefoglalását. Ez okból a vármegyének kivétel nélkül minden lakója, (kereskedő, malmok stb.) kinek birtokában buza, rozs, árpa és zab készlet van, köteles az illetékes község elöljáróságánál folyó évi március hó 20-ig jelentkezni, az e készletet híven bemondani és azt előtte feltárni.

Az elöljáróság az egész mennyiséget ott helyben nyilván tartásba veszi, a házi és gazdasági szükségletre szükséges részt kiszámítja és ezenfelüli mennyiséget lefoglaltatni kell.

A lefoglalt gabonát annak tulajdonosa senkinek el nem adhatja, vagy másnak át nem engedheti, hanem köteles azt hatóságilag megállapított áron az elöljáróság által meghatározott időben a kijelölt vasuti állomásra szállítani s átadni.

Az összeírt készletből lefoglalás tárgyát nem képezi s így a tulajdonos birtokában és használatában meghagyandó:

1. A [mindenkori kormányrendeletnek a keverésre vonatkozó intézkedésének figyelembevételével a családban levő minden 10 éven felüli személy részére (10 éven alóli gyermeket kettőt egynek számítva) az új termésig fejéknél összesen 30 kilogramm buza vagy rozs, vagy árpa, melyhez használhatók 30 klg. kukorica lesz keverendő. Továbbá szegődményesek napszámosok részére járandóságuknak ugyancsak a keverésre vonatkozó rendeletek figyelembe vételével a legközelebbi termésig hátralevő időre levő része, (tehát fele részben buza, rozs vagy árpa, fele részben pedig tengeri.)

Szegődményesek és szerződéses munkások és azok felnőtt családtagjainak száma bejelentendő és a kimutatásban feltüntetendő.

2. Vetőmagra minden bevetendő kat. hold 90 kgr. árpa, (magyarholdra 60 kgr.) illetőleg 90 kgr. zab, (magyarholdra 60 kgr.) takarmányozásra minden fedező csődörre 1000 kgr., minden használati lóra 200 kgr. minden szopós, vagy választott esikóra 150 kgr. és minden malacos koca disznóra malacok részére 100 kgr. árpa.

A lefoglalt és szállítani rendelt gabonának hatóságilag megállapított árát az átadástól fizetik ki, az Orsz. Gazdasági bizottság meghatalmazottjai.

Ki jelen felhívásban említett gabona félekből a birtokában levő készletet a kitűzött határidőig az illetékes elöljáróságnál be nem jelenti, vagy pedig azt elrejté vagy

eltitkolja, ugyesintén az is, ki a már bejelentett felesleget vagy annak egy részét elidegeníti, vagy felhasználja, vagy azzal jelen felhívás ellenére más módon rendelkezik, kihágást követ el és az 1914. évi 50. L. t. c. 9. §-a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Nemcsak elvárom, de bizton remélem, hogy a vármegye minden lakója nem a büntetéstől való félelemből, hanem lelkének hazafias sugallatát követve fog ezen felhívásban meghatározott kötelezettségnek pontosan eleget tenni.

Nagyvárad, 1915. március 8-án.

Fráter Barnabás,
alispán.

4003—1915 Biharvármegye alispánjától.
Minden községi elöljáróságnak!

Felhívom a község elöljáróságát, hogy a csatoltan küldött élelmi gabona lefoglalása tárgyában kiadott hirdetményt a szokásos módon, illetve azon cél érdekében, hogy az minél gyorsabban és mindenki által tudomásul véssék, esetleg a szokásos módtól eltérőleg minnél szélesebb körben hirdesse ki, s minden törekvése arra irányuljon, hogy a rendeletben kívánt bejelentések a valószínűségében is minnél pontosabban a valósággal megegyezően folyó évi március hó 20-ikáig megtörténjenek.

Nyomatékosan figyelmeztesse az elöljáróságot a közönséget, a bejelentés elmulasztásának büntető következményeire.

A bejelentések felvételére a csatolt rovatos űrlap használandó fel. A bejelentésekről azonnal másolat készítenendő, mely a községben marad. A bejelentések f. évi március hó 21-én lezárva, a rovatok pontosan összeadva, ajánlott postai levélben közvetlenül az alispáni hivatalhoz küldendők be.

A bevallást mindenki személyesen vagy megbízottja által köteles megtenni és a nevét s feles készletét az iven két kirendelt elöljárósági tag jelenlétében sajátkezűleg bejegyezni.

Az ívet a község az utolsó bejegyzés után közvetlen következő vonalon összegezi s ez alá a község pecsétjét nyomja. Az ívet a község bírja, jegyzője s a kirendelt két elöljárósági tag aláírása hitelesíti. A mulasztók vagy helytelen adatot bevallók ellen ezen összegyűjtő iv alapján fog eljárni s ezért az összeírás iv rovataiban vakarásnak vagy átírásnak nem szabad előfordulni.

A tévedések egyszerűen áthuzandók s a jegyzet rovatban a törlés és annak oka feljegyzendő.

Az összeírás alkalmával az elöljáróság a zár alá helyezett mennyiségről aláírással és pecséttel ellátott értesítést a (csatolt minta szerint) szolgáltat ki, a készlet birtokosának. A készletbirtokos által saját házi és gazdasági szükségletének céljaira visszatartható mennyiségek megállapítása ellen három nap alatt felfolyamodásnak van helye az alispánhoz, ennek határozata ellen pedig szintén három nap alatt a földművelésügyi miniszterhez. A földművelésügyi miniszter döntéséről az alispán a rekvirálás tárgyában eljáró hatóság útján értesíti a készlet birtokost.

Egyéb a zár feloldása iránti kérelmek közvetlenül írásban intézendők a földművelésügyi miniszterhez (Országos Gazdasági Bizottság) aki a kérelem elintézéséről készlet birtokost az eljáró hatóság útján értesíti. Az összeírás iven a jegyzet rovatban feljegyzendő, hogy felfolyamodással illetve feloldás iránti kérelemmel élt a készlet birtokos.

A készlet összeírás után kiküldöttem helyszíni próba vizsgálatok alapján fog meggyőződést szerezni, az összeírás ivekben foglalt adatok helyességéről.

Elvárom a község elöljáróságától, hogy ezen hazafias kötelezettségének pontosan eleget fog tenni.

Nagyvárad, 1915. március 8.

Fráter Barnabás,
alispán.

Páter Bernhard.

Amíg itt volt, nem akartunk az ő személyével, szónoki egyéniségével behatóbban foglalkozni. Nagyvárad keresztény közönsége — hála Istennek — kinőtt már abból az ugyszólván gyermekkorból, hogy egyházi szónokokat úgy szólván a reklám kedvéért hallgasson meg. Tudunk már katolikus módon hinni, sőt katolikus módon élni is, ez a katolikus meggyőződés pedig hozza magával, hogy azért menjünk a konferencia-beszédeket meghallgatni, mert katolikus meggyőződésünket, lelkünk életét bensőbbé tenni akarjuk.

A Jézus Társaság részéről nagy kitüntetés Nagyvárad katolikus közönsége iránt, hogy a rend magyar tagjainak aránylag esemény száma és óriási elfoglaltsága dacára minden évben a társaság egy-egy kimagasló tagját küldi Nagyváradra lelkigyakorlatok tartására.

Az ideai lelkigyakorlatok némi tekintetben eltértek az eddigiektől. Az eddigiek ugyszólván az alapvető munkát végezték, a hitvédelmi előadások voltak. Nagyvárad keresztény közönségét rávezették arra, hogy nincs fontosabb dolog, mint a lélek életét biztosítani és a lélek életét egyedül Krisztus utjain haladva lehet biztosítani.

Ugyszólván a katolikus öntudat felélesztéséről, a katolikus élet alapvetéséről volt szó. Ez a munka gyönyörűen sikerült. A lángoló lelkű szónokok: Fiedler, Csávossy és Bangha Béla szinte felgyújtották a lelkeket és az egész katolikus közönség keresztény öntudatát. Ezen a hatalmas munkával megalapított szilárd alapokon épített azután tovább páter Bernhard.

A hitvédelem alapvető munkáján tul voltunk, most már a lélek belső kiépítése következett. Ezért komoly, a vallásos élet mélyen átérző, az intelligens közönség szellemét irányítani tudó kiváló férfiut ismertük meg benne is, mint elődeiben, akinek kezébe kész örömet bízta mindenki a maga lelkének irányítását, mert megértette, megérezte mindenki, hogy amit mond, amit hirdet, az maga az igazság.

Semmi sem bizonyítja jobban ennek a kiváló tudósnak óriási sikerét a szószékéről, mint az a tény, hogy a lelkigyakorlatok három utolsó napján egyedül az olasz plébánia-templomban 2500 áldozás volt és pedig pénteken 300, szombaton 1200, vasárnap a férfiak közös szent áldozása napján 1000.

Különösen feltűnő volt, hogy már a férfiközönség igen jelentékeny része háboruban van, ez idén a férfi áldozók száma még nagyobb volt, mint máskor. Nemesak intenzíve hatottak tehát a konferencia-beszédek, hanem extenzíve is. Meg kell emlékeznünk ez alkalommal gróf Széchényi Miklós megyéspüspökről, aki különösen szívén viseli és állandó figyelemmel kíséri e lélek megújító missiókat, továbbá az olasz plébánia kiváló lelképásztoráról, a lelkek gondozásában fáradhatlan Imrik S. Zoltán tb. kanonokról, és az egész nagyvárad papságról, melynek minden egyes tagja odaadóan buzgólkodott, hogy a konferencia-beszédek hatása minden egyes lélekben külön-külön minél dusabb gyümölcsöket teremjen.

Általában véve úgy jelentkezik páter Bernhard kiváló egyénisége, Nagyváradon

kifejtett gyönyörű munkája, mint következetes folytatása az ő nagy elődei által megkezdett apostoli munkának. Hálánk és köszönetünk kíséri apostoli utjain — és várjuk a jövő évben e léleképítő munka további folytatását.

Vasárnap reggel a férfiak közös szent áldozása fejezte be a hatnapos lelkigyakorlatokat. P. Bernhard rövid beszéd után pápai áldást osztott, majd a hívek szentmisét hallgattak, melyet gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., és Fetszer Antal püspökök és Bernhard Zsigmond S. J. mondottak. Ugyanők áldoztatták meg a híveket is, kiknek sorában ott voltak a katolikus társadalmak minden rétege. A rend fenntartásáról a Kath. Népszövetség tagjai gondoskodtak. Mise végével a hívek a pápai és a magyar himnuszot énekeltek.

Sajtóértekezlet a Kath. Körben.

Délután öt órakor zsufolásig megtelt a Kath. Kör Szent László terme a sajtóértekezletre, melyen P. Bernhard befejező beszédjét tartotta. Legalább háromezren voltak jelen; a következő előkelőségeket sikerült följegyeznünk:

Jelen voltak: Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, dr Medvigy Gáborné, Harmathy Károlyné, Orley Flóra, Nagy Ödönne, Fetszer Antal győri püspök, dr Vuicskies Gyula, dr Karácsonyi János, Imrik S. Zoltán, Kozáry Gyula, Kerner ezredes dr Bozóky Alajos, Bundala Mihály, Németh István, Tóth Imre, Brém Lőrinc, Kovács S. János, Szűcs Géza őrnagy, dr Medvigy Gábor, Sztachó Károly, Vertán Arthur, Kazay Kálmán, Sztarill Ferenc, Wittkó Alajosa, Dus László, Öttemösy Sándor, Kovács Kandid, Halász Gyula, Hencz Aurél, Lestyan Endre, Peszky Ferenc, Szabó Ferenc, Bösörményi Géza, dr Krüger Aladár, Papp Károly, Somogyi Géza, Mardos Ede, Straub János, Körösy Ferenc, stb

Az ünnepélyt a kir. kath. tanítóképezde énekkara nyitotta meg; *Nevoráll* István a „Magyarország Pátrónája“ című kiváló zeneszerzeményét adták elő a szerző vezetésével nagy hatás mellett.

Bernhard Zsigmond hatalmas, másfélórás beszéde következett ezután a „Sajtó és lelkiismeret“ címmel. A pompás beszédet lapunk élén közöljük; a közönség feszült figyelemmel hallgatta a kitűnő számokat s végül szünni nem akaró tapsokkal adott kifejezést lelkesedésének.

Boszik István és Fibik Ferenc tanítójelöltek *Nevoráll* István zongorakiséréte mellett Weber Freischützének nyitányát és *Nevoráll* népdalait adták elő hegedűn kiváló sikerrel, majd a tanítóképezde dalárdája *Nevoráll* „Hymnus a hazáért“ című szép szerzeményével és a német himnusszal rekesztette be a minden tekintetben fényesen sikerült ünnepélyt.

1915 március hó 7-én rendezett sajtóértekezleten a Vörös-Kereszt Egylet javára felülfizettek: Fetszer Antal 10, Gabrielly Lajos 20, Vuicskies Gyula 5, Váradvelencei patronázsegylet 6, N. N. 4, Többen 16 koronát. Összesen 61 korona.

x **Megfagyott**, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű **HARMAT TEJ CRÉME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B Telefon 13—02

Tisztjeink.

Nemes Sloninka Adolf ezredes.

Szeptember 11 én reggel 3 órakor Sloninka Adolf ezredes azon parancsot kapta, hogy trienti Landesschützen-ezredével az ellenség Mzana-Bojana melletti állásait szállja meg. Minthogy a támadás az erősen elsáncolt ellenségre nehéznek látszott és az ezrednek népfölkelő tartalékokat ígértek, amelyeknek ugyan még csak oda kellett érniük.

Reggel fél négy felé — az ezred a támadásra már készen állt — Sloninka ezredes azon értesítést kapta, hogy a népfölkelő csapatot a harevonat más részén kellett felhasználni, az ezredes rendelkezésére tehát nem lehet bocsátani.

Az ezredparancsnok belátta, hogy csak rendkívül merész elhatározás biztosítja sikerét. Leirhatatlan merészséggel rávetik magukat a tiroli lövészek az ellenségre. Az éjjeli sötétségben behatolnak az állásaiba. Hogy milyen lesújtó erejű volt támadásuk, arról egy egész ellenséges üteg és néhány gépfegyver tesz tanuságot, amelyek a győzők kezére kerültek. Azon csövek, amelyek még rövid idővel azelőtt halálhozó lövedékeiket az ostromló tiroli hősökre szórtak, most némán és mégis ékesszólóan hirdették az I. cs. és k. Landesschützen-ezred hősi dicsőségét, amely ezredesének vezetése alatt tulerővel dicsőségesen és győzelmesen harcolt. A hadi-ékitményes vaskoronarend díszíti ma Hologdowi Sloninka Adolf ezredes mellett.

Kisdemeteri Gaudernak Frigyes hadnagy.

Mint hirszerző őrjárat, Kisdemeteri Gaudernak Frigyes, az egyes huszárok hadnagya tíz huszárjával szeptember 16 án teljesen váratlanul rábukkant egy körülbelül százhusz emberből álló erős kozákszotniára, amely részint lóháton, részint lóról leszállva, Radowa helység nyugati szélét szállotta meg.

Amihez a huszár kezd, azt sikeresen be is végzi. Gaudernak hadnagy megmarkolja revolverét és nekivág az ellenség parancsnokának. Huszárjai utána . . . A következő percben a kozákszázados, a hadnagyunk revolvergolyójától találva, lebukik lováról. Ez vad ugrásokban nekivágtat az ellenséges lovasok sorainak, amelyeknek a huszárok már hevesen nekirontottak.

Parancsnokuktól megfosztva, vörös ördögeink hirtelen feltűnése által iszonyuan megfélemlítve, eszeveszett futásban elhagyják a kozákok a helységet.

Amikor Gaudernak hadnagy járőret ismét összegyűjtötte, minden emberét és minden lovát épen és egészségesen üdvözölhette.

Vitéz hadnagyukat a huszárok éljenrivalgással ünnepelték.

Merész huszárcsinjának jutalmául azóta már ott díszlik a tiszt attiláján a katonai érdem kereszt szalagján levő signum laudis.

Hintze Ernő tartalékos hadnagy.

A Przemysl mellett vívott nehéz tüzérségi harcok alatt, amikor a löszerszállítás a hátul levő terepben való közlekedésnek az ellenséges gránátok által való veszélyeztetése folytán igen veszedelmessé vált, többek között Hintze Ernő az osztrák cs. és kir. 22. sz. honvédtábori tarack osztály tartalékos

hadnagya tünt ki. A löszerszállító oszlopoknál való elszánt eljárásának volt köszönhető, hogy ütege tüzét mindenkor teljes erejében fönt lehetett tartani. Az érkező löszert fáradathatatlannal, nappal és éjjel tűzvonalba kísérte, a nagy személyes veszélyt semmibe se véve, aminek a folytonos orosz tömegtűz által volt kitéve. Lényeges érdeme volt abban is, hogy tараkosztálya az ellenséges tüzéség visszaszoritásánál igen sikeresen közreműködhetett. A körültekintő érelvesztést jutalma, vitéz és önfeláldozó magatartása elismerésül, a katonai érdemérem volt a katonai érdemkereszt szalagján.

Hadapródjaink első fél éve Pécssett.

Nagyvárad hadapród az intézet legelső növendéke.

Mióta kiskatonáink, a nagyvárad hadapródok eltávoztak városunkból, azóta egyáltalán nem kaptunk róluk semmi hírt. A derék kiskatonák csendben, vasszorgalommal dolgoztak az eltelt fél év alatt. Hogy minden tekintetben méltók Nagyváradhoz a kiskatonák, annak legfényesebb bizonyítéka a fél év eredményéről beszámoló jelentés.

Az idegenben tanuló ifjak között a legelső hadapród az első évfolyamban Horthy László, aki a nagyvárad premontrai főgimnáziumból lépett a hadapród iskolába és valóban büszke lehet rá a gimnázium. Akitüntetések mindkét intézet növendékeit összefoglalják s ebben a névsorban szép számmal találunk várad ifjakat.

A fél évzáró főértekezlet eredménye a következő volt:

Kitüntetést kaptak és pedig az I. évfolyamban a kettős gombokkal: Horthy László, Toldy Szabó Géza, Molitorisz Géza, Erdős László, Karola Dezső. II. évfolyamban Kiss Aladár, III. évfolyamban Schiller János.

Kettős stráfot kaptak az I. évfolyamban Pillér György, Krailhoffer István, Ranga János, Horváth Kálmán, Simonyi József, Kaptay Antal, Vigady Virgil, Szalay István, Lukács Gusztáv, Kerezztes Arpad, Turcsányi Gyula, Németh Ferenc, Orley Aladár, Kiss Béla, Hromkovicz Ferenc, Csánády Ferenc. II. évfolyamban Fehér Gyula, Zerthofer Rezső, Kosutic Milán, Pál Béla, Zakó András, Kálnoky Lajos. III. évfolyamban Ábrahám János, Séra István.

Egyes stráfot kaptak az I. évfolyamban Vinnay György, Kiss Aladár, Bazák János, Kusnyér Elemér, Tolkmér László, Kulesár Béla. II. évfolyamban Teisel Vladimir, Simanovic János, Sallay Gyula, Balassa István, Mezey László. III. évfolyamban Jezerniczky Gyula, Orcsz Mihály, Pataky Kálmán.

Az iskola parancsnoka megdicsérte a következő növendékeket azon alkalomból, hogy mint horvát ajku növendékek a magyar nyelv elsajátításában kiváló eredményt mutattak fel: Abranovicz Slavkó, Tragner József, Zbinen Mihály, Butorác József és Csudina Milán.

Ezután külön megdicsérte még azokat a növendékeket, akik mint correpetitorok, vagy mint parancsnokok kiváló ügybuzgalmat és szorgalmat fejtettek ki.

A megdicsért kiskatonák jutalmul egy délutáni szini előadásra szabadjegyet kaptak.

A növendékek felévi előmeneteléről most küldte át a pécsi iskolaparancsnokság a megfelelő értesítéseket. Ezek a hivatalos nagy

barna borítékok Bihar megyére és Nagyváradra csak örömet hoztak. A mi kis katonáink derekasan kitétek magukért az idegenben.

Nagy csata a grodnó-ossevieci fronton.

Budapest, március 8. (Saját tud.) Rómából jelentik: a Secolo jelenti, hogy a grodnói csata már napok óta elkeseredetten folyik. Óriási havazások vannak, a Njemen folyó teljesen befagyott. A németek nagy erőket vontak össze az oroszok grodnói ossevieci frontjának az átörésére.

A németek új harc vonaira fejlődnek.

Budapest, márc. 8. (Saj. tud.) A stockholmi Dagblad jelenti: A németek lengyelországi harc tereken újra csoportosítják hadseregeiket. Az oroszok győzelmi jelentéseket adnak ki csak azért, hogy emeljék népük közhangulatát. A németek nehéz ágyúkkal lövik Ossowiec várát.

Elkeseredett harcok a Kárpátokban.

Budapest, március 8. (Saját tud.) Az Estnek jelentik:

A keleti Beszkidékben az ellenség újra kezdte elkeseredett támadását. A leghevesebb harcok Uzsochtól nyugatra folynak, itt a legnagyobb az orosz nyomás. A harc keletnek terjed. Csapatunk várszerű hadállásokból minden orosz támadást visszavernek.

Oroszország nem bizik Angliában.

Budapest, márc. 8. (Saját tudósítónktól.) Az orosz sajtó kötelező angol kijelentést követel a Dardanellákról. Attól tartanak, hogy Anglia megint kijátsza Oroszországot.

Amerika Kina védője.

Budapest, március 6. (Saját tud.) Newyorkból jelentik:

A pekingi amerikai követ hivatalosan kijelentette, hogy Amerika megvédi Japánnal szemben Kina integritását.

Daniló haldoklik.

Budapest, március 8. (Saját tud.) Rómából jelentik: Daniló herceg, a montenegrói trónörökös haldoklik.

A Dardanellák ostroma.

Konstantinápoly, március 8. Török főhadiszállás jelenti. Az általános helyzet nem változott jelentékenyen. Tegnap délután 6 ellenséges hajó bombázta ütegünket a Dardanellák bejáratánál. Ütegünk eredményesen viszonozták a tüzelést.

A tegnapi bombázás.

Konstantinápoly, márc. 8. A török főhadiszállás jelenti. A tegnapi bombázás részleteiről közlik hogy a Macesti és Imois Syble nevű angolhajók megerősítették az ellenséges flottát. — Minthogy azonban ütegünk tüzelése egy francia páncélos hajót hárképtelenné tett, egy angol hajót megrongált az ellenséges hajók 3 óra 15 perckor visszavonultak és beszüntették a tüzelést. Ütegeink kárt egyáltalán nem szenvedtek.

A franciák Ostende felett.

Nyugati hadszíntér.

Berlin, március 8. A nagy főhadiszállás jelenti:

Az ellenséges pilóták Ostendére bombákat dobtak, melyek 3 belgát megöltek Champagneban a harcok tovább folynak. Sovainnél az ellenséget kézi tusával összevertük. Újjal a harc újra kezdődött. Lemesrulltól északkeletre az ellenségnek egy támadása teljesen megghiusult. A mi éjjeli ellentámadásunk sikeres volt, 140 franciát elfogtunk. Poisde Predeben Pont a housontól északnyugatra a franciák előretörését visszavertük. A Vogezekben Münsterből nyugatra és Tenheustól északra a harcok még nem értek véget.

Keleti hadszíntér.

Augusztovtól délre az oroszoknak ellenünk intézett támadása az ellenség súlyos vesztesége mellett megghiusult. Lonzainál további harcok folynak.

Prasnusztól nyugatra és Plisztól keletre az oroszok több sikertelen támadást intéztek ellenünk. Ravánál csapatunk az oroszoknak két éjjeli támadását visszaverték. Az oroszoknak Novemiasztó környékéről ellenünk intézett előretörése sikertelenek voltak. Ott 1500 orosz elfogtunk. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mit tárgyalt a törvényhatóság?

A közgyűlés tárgysorozata.

A csütörtöki városi közgyűlés elé nagy érdeklődéssel tekint a törvényhatósági bizottság tagjain kívül a város közönsége is.

A megüresedett tanácsnoki állás betöltése nagy és izgalmas mozzanata lesz a közgyűlésnek.

Másik érdekes pontja a tárgysorozatnak a lisztellátás kérdése és ezzel kapcsolatban az állam által kiszolgáltatandó gabona megőrlésére vonatkozólag a malmokkal kötött szerződés jóváhagyása. Ennél a pontnál előreláthatólag lesz felszólalás bőven.

Behozza a tanács ezuttal is a színházra kötendő szerződést.

A tárgysorozat különben nem hosszú, de valószínűleg ezt sem intézik el egy délután.

A tárgysorozat különben a következő:

1. Polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.
2. Az üresedésben levő tanácsnoki állásnak választás utáni betöltése.
3. Csongrádvármegye közönségének átírata a tankötelezettség mai rendszerének megváltoztatása tárgyában.
4. Pancsova és Debrecen városok átírata az ország buza- és lisztkészletének felügyelet alá helyezése, illetve az élelmiszerek s fontosabb élelmiszekek forgalomba hozatalának állami kezelésbe vétele iránt.
5. A közigazgatási bizottság jelentései a város közigazgatásának 1914 évi I. és II. ik. félévi állapotáról.
6. A tanács a m. kir. kormány által a város lakosságának közérlelésére szánt termény mennyiség felhasználása tárgyában javaslatát s ennek kapcsán az őrlés és keverésre nézve a helybeli malmokkal kötött szerződést tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
7. A tanács jelentése a nyugdíj szabályrendelet elkészítése ügyében.
8. A tanács Erdélyi Miklóssal a Szigligeti színház és Nyári szinkör bérletére megkötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.
9. A tanács javaslata Leitner Márton

és társai th. biz. tagokat a megválasztott főjegyző részére 1000 korona tiszteletdíj megszavazása iránt beadott indítványa tárgyában. 10. A tanács javaslata a városi alkalmazottak drágasági pótléka ügyében. 11. A tanács a Mezey Lajos-féle alapítványról készített alapítólevelet jóváhagyás végett beterjeszti. 12. A tanács javaslata Kollmann Franciska és Klára neveltetési járulékanak folyósítása tárgyában. 13. Özv. Lorenz Jakabné szül. Mihályi Jolán kérelme a községi kötelekbe való felvétel iránt. 14—18. Szabadságjuttatás és fizetési előleg iránti kérelmek. 19. A t. főorvos dr. Varga Béla egyetemi orvostudor oklevelét. 20. A t. főorvos dr. Márai Samu egyetemi orvostudor oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

A Katholikus Növédő Egyesület közgyűlése.

Azon női egyesületek közül, amelyek városunkban nagy arányú és fáradhatatlan tevékenységet fejtenek ki, egyike a leggyakorlatiasabbaknak és legnemesebbeknek a Katholikus Növédő Egyesület, amely a lelkek felkarolása és istápolása körül szerzett már eddig is hervadhatatlan és elmulthatatlan érdemeket.

Ezen nagy munkásságu és nagyjövőjű egyesület tegnap d. u. 5 órakor tartotta a vármegyeházi kis termében évi közgyűlését, ahol igen érzékelhető módon kiviláglott a katolikus hölgyek agilitása és jó szíve. A közgyűlésen ott voltak:

Grócz Béla, Bundala Mihály, Imrik S. Zoltán, Lestyán Endre, Szilágyi Dózsa, Eisele Antal, özv. Személyi Kálmáné, Somogyi Károlyné, özv. Grunwald Henrikné, Justh Károlyné, Kazinczy Mária, Kolozsvári Sándorné, özv. Olasz Akosné, Olasz Ilona, Sándorffy Albertné, Maruc Julia, Varró Domokosné, Schwartz Géza né a lezredesné, Muresán Valérné, Szabados Pálné, özv. Bulyovszky Józsefné, Patzkó Aladárné, Kufta Endréné, Óváry Klárka, Somogyi Ida, Török Gizella, Farkas Etel, Békéssy Piroška, Szigor Irma, Justh Magda, Kolozsvári Sárka.

Az elnöknő betegsége miatt a közgyűlésen özv. Személyi Kálmáné elnökölt, aki igen magas röptű beszédében foglalkozott azzal a feladattal, amely a növédőkre vár. Ez nem más mint készülni a növédés munkájára, mert érdeklődni nem elég, hanem e nehéz munkát tanulni kell és készülni hozzá. Üdvözölte az egyesület magas pártfogóját Grócz Bélát és szellemi vezérét Szilágyi Dózst.

Az elnöknő beszéd után Grócz Béla nagyprépost bejelentette, hogy gr. Széchenyi Miklós megyés püspök Szilágyi Dózst az egyesület igazgatójává nevezte ki. Ezután felolvasta Szilágyi Dózsa titkári jelentését, amelyet lapunk más helyén közlünk. Ebben két nevezetes eseményről számolt be. Az egyik az egyesület zászlószentelése volt, amikor is fényesen jelentkezett a tagok élénk lelkesedése a szent ügy iránt. A másik az új leányegyesület megalakulása Váradi-Verencén az apácák vezetése alatt. A titkári jelentés azonkívül részletesen beszél a védelem alatt álló leányok családi állapotáról, iskolázottságáról és foglalkozásáról. A közgyűlés a titkári jelentést, melyet lapunk más helyén közlünk élénk tetszéssel fogadta.

Özv. Grunwald Henrikné pénztári jelentésében utalt a lanyha pártfogásra, amely

az egyesületbe való belépés terén mutatkozott. Mégis ha volt is anyagi siker a múlt évben ez a zászlószentelésnek és a jószívű pártfogóknak volt köszönhető. Bejelentette, hogy a következők támogatták adományok az egyesületet. Gróf Széchenyi Miklós 300 kor., Káptalan 300 kor., Grócz Béla 570 kor., Miniszterium 100 kor., özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné 100 kor., Bilkey Papp Anna 100 kor., egyéb adományok 11 kor. összesen 1311 korona.

Az elnöknő indítványára megválasztotta a közgyűlés tiszteletbeli elnököknek Grócz Béla nagyprépostot és Farkas Edith alapítványi hölgyet, a növédő mozgalom országos nevű harcosát.

A Növédő Egyesület a következő táviratot intézte Farkas Edithhez:

A Kath. Növédőegylet visszaemlékezve szeretett zászlóanyjának nemes alakjára és es tartalmas előadására öt tiszteletbeli elnökönek választja és szeretettel üdvözl. Kérve gazdag lelkének erkölcsi támogatását.

Farkas Edit alapítványi hölgy válasza a következő volt:

A lelkek életében nincs távolság. A közgyűlésükön lélekben a váradi munkatársaim közt vagyok. Elnöktársaimnak külön üdvözlőmet kérem átadni.

Farkas Edith.

A közgyűlés nagy érdemei folytán özv. Báthory Nándornét tiszteletbeli patronesznek választotta meg.

Az elnöknő indítványára a válaszmány tagjaiul megválasztottak:

Dr. Bundala Mihály, özv. Echerolles Sándorné, Echerolles Gilbertné, Frölich Jánosné, Gabrielly Alajos, Gálffy Sándor, Halász Gyula, Harmathy Károlyné, dr. Molnár Imréné, dr. Imrik Gusztáv, Imrik S. Zoltán, Juszt Károlyné, dr. Karácsonyi János, dr. Károly Irén, br. Kőigswarter Melanie, dr. Krüger Aladár, Lestyán Endre, gr. Stubenberg Józsefné, Szahlander Károlyné.

A közgyűlés végén Grócz Béla nagyon értékes és tartalmas beszédet mondott, amelynek gondolatmenete a következő:

Az ember küzdő lény az élet tengerén. Viszik mindig előre az idő hullámai. Tudni szeretné, hogy hová, ne hogy elmerüljön. Egy kis fényt vesz észre a természetben, melyet észnek nevez. Tehát ösztönszerűleg ehez fordul. Azonban az ész nem tud megfelelni az élet rejtélyeit felderítő kérdésekre. Az ész sohasem mutatja biztosan a közvetlen elő utat. Nem esoda, hiszen a szenvedélyek, indulatok elhomályosítják látását. Az ész, hogy tisztán lásson, meg kell töltenie az Istentől kinyilatkoztatott igazságokkal. Az ember önző lény, a vágyai, szenvedélyei képesek megrészegíteni. Csak, ha az Istentől kinyilatkoztatott hit vezeti élete hajóját, akkor dicsékedhetik józan ésszel. Az élet irányítója a lelkiismeret, vagy amint a moralisták mondják a gyakorlati ész. Ez állapítja meg minden gondolatnál, cselekménynél, hogy milyen erkölcsi törvényhez legyen alkalmazva. Nekünk a keresztény lelkiismeret finomítása a célunk. Folytassák hát hölgyeim nemes munkájukat védencük eszének és lelkiismeretének, életük e két iránytűjének helyes igazgatását, hogy elérjenek a kitűzött célhoz.

A mély gondolatoktól ragyogó és a meleg érzésektől lángoló beszédet a jelenlevők a legnagyobb figyelemmel hallgatták végig és igen lelkesen ünnepezték az egyesület kegyesszívű pártfogóját.

x Kőhögés, hurut, rekedtség lenél használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

Első tárgyalás a törvényszéken az új polgári perrendtartás szerint.

Folyó év január 1-én életbelépett új polgári perrendtartás rendelkezései szerint tegnap délelőtt tartotta meg első tárgyalását a kir. törvényszék polgári tanácsa. Az új perrendtartás teljesen átalakította a pereskedés formáját és eltörölte az írásbeli formalizmust, helyébe a szóbeliséget, a közvetlenséget hozta be.

Az ügyrend alapján az első tárgyalás a kir. törvényszék 40. számú szobájában folyt le.

A tanács elnöke dr. Kerchy Péter kir. törvényszéki bíró volt, a tanács tagjai Patzkó Aladár és dr. Róvész Gusztáv kir. törvényszéki bírók, a jegyzői teendőket dr. Bereczky Gyula látta el. A tárgyalás 9 órára volt kitűzve, de már jóval korábban megtöltötte az érdeklődők csoportja a termet. Ott voltak: Kocsán János, Riedl Zoltán, Szőke Gyula, Sztachó Széver kir. törvényszéki bírók, dr. Reke Kálmán, dr. Bartha Gyula, dr. Roz Béla, dr. Téchy Endre kir. törvényszéki jegyzők, dr. Várnay Ferenc, dr. Adorján Armin, dr. Fráter Pál, dr. Lengyel Zsigmond, dr. Fassy Lajos, dr. Gyöngyössy István ügyvédek.

A tárgyalás megkezdése előtt dr. Kerchy Péter a következő tartalmas és szép beszédet mondotta:

— Az új polgári perrendtartás értelmében ma folyik le az első tárgyalás. Ezzel az igazságszolgáltatásban egészen új korszak kezdődik. A közönség és a közérdek kívánságára az ország legkiválóbb jogászaik elkészítették az 1911. évi I. t. c.-et, mely hivatva lesz a jogfejlődésbe friss, szabad és tavaszi levegőt hozni.

Egységes alapon felépített perjogi szabályok léptek ma életbe a hiányos régiéik helyett. A régi nyugos írásbeliséget felváltja a közvetlenebb szóbeliség, a törvényes bizonyítékok rendszere és a szabad mérlegelés elve fog ezentúl érvényesülni; a merev tagadás helyébe a kötelező igazmondás lép. Ezen elveknél fogva hivatva van az új perrendtartás arra, hogy az igazság szolgáltatását igen magas színvonalra emelje és hogy az igazság gyorsabban és biztosabban a felszínre hozassék. Ezt azonban csak úgy tudjuk megoldani, ha a jogkereső közönség, a bíróság és a jogvédők vállatve tesznek eleget az új polgári perrendtartás szabályának.

Olyan időben lépett életbe az új törvény, mikor megnehezült az idők járása felettünk és megfogyott a jogkereső közönség, mert hisz most az egyén joga helyett az egész nemzet jogát keressük. De mégis nagyon jól eső, hogy ebben az időben lépett életbe, mikor a még harcoló nemzetek a jogtíprás mezejére léptek.

Ezért arra kell törekednünk, hogy mennél nagyobb számban jöjjenek a felek ügyeikkel, a jogvédők fáradhatatlan munkásságukkal, a bírák lankadatlan buzgalmukkal és mély bölcsességükkel, hogy a kimondott ítélet ne ves judicata legyen, hanem maga az élő valóság és igazság.

— Ezzel megnyitom az ügyrend értelmében az első perfelvételi tárgyalást és bejelentem, hogy a tárgyalást a kifüggesztett sorrend szerint tartjuk meg.

Az első tárgyaláson 7 ügy volt kitűzve azonban érdemleges ítéletet a tanács csupán csak egy ügyben hozott. A többi a

feiperes, vagy alperes meg nem jelenése miatt más határidőre tüzték ki.

A per, amelyben a tanács ítéletet hozott, dr Kádár Elek által képviselt Széles Sándor és társai nevében indított kereset volt a „Tüdőbeteg szanatórium” ellen, másodsorban pedig Fetszer Antal győri püspök ellen.

Az ügy részletei a következők:

A szanatórium épületét Sztarill Ferenc építész vállalta fel. Az asztalosmunkálatot Széles Sándor és társainak adta ki. Az asztalosok bele is kezdtek a munkába. Mikor azonban nem kapták meg munkadíjukat, Széles Sándor, a fővállalkozó, abbahagyta a munkát. Ekkor Fetszer Antal győri püspök magához hívatta Széles Sándort és azt mondta neki, hogy hozzon egy irást Sztarilltól az ő vállalati összegének a feltüntetésével. Széles el is hozta az irást, amely 11,000 korona vállalati összegéről szólt. Fetszer Antal győri püspök erre a munka folytatására kérte Szélest és ki is fizetett neki azonnal 3000 koronát. A hátramaradt 8000 koronát nem kapta meg és ezért indítottak pert Széles Sándor és társai a „Tüdőbeteg Szanatórium” másodlagosan pedig Fetszer Antal ellen. Dr Kádár Elek a perirat felolvasása után kijelentette, hogy felei Fetszer Antal győri püspök marasztalását csak feltételesen kérik. Az alperesek részéről senki sem jelent meg.

Az ügyvéd felszólalása után a tanács ítélet hozatalra vonult vissza, mire az új ügyrend értelmében a hallgatóságnak el kellett hagyni a termet.

A tanácskozás befejezése után az elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a másodrendű alperessel, Fetszer Antal győri püspökkel szemben az ítélethozatalt mellőzte, mivel a felperes csak feltételesen kérte elmarasztalását, ha az elsőrendű alperes nem volna marasztalható.

Az első rendű alperest a 8000 korona tőke és járulékaiknak megfizetésére kötelezte.

Ezzel az első tárgyalás új polgári perrendtartás rendelkezése szerint véget ért.

A Vörös-Kereszt háborus-délutánja.

A vasárnapi háborus-délutánnak egyik érdekessége volt a váradi jogászfisúság szereplése, amelynek több tagja járult hozzá a délután sikeréhez. A rendezőség a maga kifogyhatlan ötletességével olyan számokból állította össze a műsort, amely egytől-egyig frappirozta a publikumot.

A konferansrie szerepét a jogászfisúság szinpatikus tagja Bakó Zoltán töltötte be igen szellemesen.

Nosz Ilonka bájosan és vonzóan adta elő Herczeg Ferenc „Bekvártélyozás” e monológiáját. Négy művészhetségű fiatalember Krammer Ödön, Gáspár Mihály, Göbel Géza és Ujvári Miklós Mozart „Guartello” Szerda helyi „Csikóstanyán” és „Beresényi nótája” e zenedarabokat adták elő tökéletes technikával és teljes kiforrottsággal. A háborus költészet hangulatos és költői szépségekben bővelkedő termékét, Zilahy Lajos „Requiem” e versét szavalta el Petry Gyula joggal hallgató nagy drámai hévvel és megható érzelmességgel.

Ezután következett Kepes Nusi, aki az ő lágyan csengő és behízelt szopránjával egy kecses olasz és egy gyöngéd német zenedarabot énekelt a hallgatóság élénk figyelme mellett.

Nagyon mulatságos volt és a publikumot nem egyszer hangos nevetésre fakasztotta „Még nincsenek itt a törökök” dialóg, amelyet Szentlélek Kálmán és Kakas István adtak elő teljes szinpadai készséggel és rutinnal.

A szépséges magyar nóták varázsával

és bársonyosan meleg hangjával lopódzott a hallgatók szívéhez Daykáné Szőnyi Margit, Arlow Ilona a váradi hős ezredes leánya megrázó erővel adta elő Barabás Abel Riadóját.

A háborus-délután minden egyes számát a hallgatók percekig tartó tapsal honorálták és az a nagy anyagi és szellemi siker, amely a vasárnapi kabarét koronázta, méltó eredménye volt a szereplők és a rendezők buzgó munkájának.

Az ötödik háborus délután háziasszonyai voltak és süteményt küldtek: Jakó Gyuláné, Szőlősy Gyuláné, Tripsó Sándorné, Pap Corjolánné, Lubinkovits Emilné, Székely Jenőné, Olasz Béláné, Boros Jenőné, Schwartz Ilésné, Schwartz Sománé, Hegedüs Jánosné, Lichtmann Józsefné, Szirmay Lajosné, özv. Vadász Albertné, Schwartz Gyuláné, S. Kaesok Fatime, Leitner Lázárné, Kurländer Jenőné, Wechsler Adolfné, Vomeuska Józsefné, Erdős Emilné, Kondor Mihályné, Flegmann Arminné, Ullmann Miklósné, Skultéi Istvánné, Leitner Mártonné, Kotzó Jenőné, Roz Simonné, Roz Józsefné, Szilágyi Gézané, Jakab Mihályné, Koesán Jánosné, Halász Zsigmondné, Imeas Illésné, Barna Miklósné, Steiner Viktorné.

Előkelő közönség volt jelen mondani az egész kir. tábla és kir. törvényszék élükön Lábán Lajos kir. tábla elnökkel ki hosszasan beszélgetett a szeretetre méltó háziasszonyokkal és dícsérte a kitünő otthon készült tea süteményeket.

Nagy malomégés Békéscsabán.

Az Első Csabai Gőzmalom pusztulása.

Vasárnap reggel megdöbbentő hír terjedt el Nagyváradon. Szájról-szájra adták a hírt, hogy Békéscsabán szombat dél óta lángban áll az Első Csabai Gőzmalom. A hír érthető megdöbbenést keltett, mert ez a malom egyike volt az ország legnagyobb malmainak.

Állandóan ezer-kétezer waggon gabona volt benne felhalmozva. Csaknem az egész Békésvármegye terményét itt őrlték meg, úgy hogy a malom Bihar megyébe is tekintélyes mennyiségű lisztet importált.

Az állami rekvirálás alkalmával ebben a malomban rengeteg mennyiségű gabonát foglaltak le. Ma már füstölgő romhalmaz az egész hatalmas vállalat. A malom pusztulásáról tudósítók a következőket jelenti:

Szombat délután közönséges parasztszeker állott meg a malom előtt s egy idegen embert vitt a malomba. Az illető rövid ideig tartózkodott az épületben, aztán elhajtott, majd kifizetve a kocsist, eltávozott. Az idegen látogatása után kevés időre borzalmas robbanás rázta meg az épületet. A kazán épületéből öles lángok csaptak ki s mintha több helyről gyulladt volna ki a malom, egyszerre négy öt helyen is feltörték a vörös lángok.

A malom személyzetén páni félelem vett erőt s mindenki saját életét megmentendő, kétségbeesett jajgatással menekült. A robbanás következtében megrázkódott az egész épület, betörték az ablakok s a lángok feljutottak a lisztpadlásra, ahol újabb robbanás következett.

A tűz következtében ugyanis bekövetkezett a lisztrobbanás. A lakosság és városi tűzoltóság minden erejét megfeszítve igye-

kezett a hatalmas malom pusztulását megakadályozni. Hiába volt minden erőfeszítés. Időközben megjelent a 101-ik gyalogezred egy zászlóalja és most már együttes erővel fogtak a tűz oltásához. Szombat délután, szombat éjjel, vasárnap meg mindég égett a malom hatalmas épülete. Hosszu küzdelem után végre tegnap déli 1 órára sikerült megfékezni a pusztító elemet.

A kár az eddigi becslések szerint ötmillió korona, azonban egyrésze a biztosítás folytán megtérül. A pusztulás a mai gabonaviszonyok mellett kétszeres se miatt igen érthető a csabaiak aggodalma. A tűz keletkezésének okát már szombaton kezdték kutatni, azonban semmiféle pozitívum nem jutott a hatóság kezébe.

A közönség fantáziája orosz kezeket keres a pusztulás mögött és azt beszéli, hogy a levegőből dobtak bombát a malomra. Ez a feltevés azonban teljesen ki van zárva. Inkább valószínű az, hogy a robbanás és a szombati látogató közt van összefüggés. Az illetőnek azonban nyoma veszett. A fuvarost ugyan megtalálták, de az semmiféle felvilágosítást sem tud adni utasáról.

Évi jelentés

a kath. Növendő Egyeletről.

Irta s a közgyűlésen felolvasta Szilágyi Dózsa.

A mai világtörténelmi idő a szociális érzés, gondolkodás, működés aranykorszaka. Most érezzük leginkább, hogy mennyire nem vagyunk csak magunkéi, mennyire belélfűződik jelenünk, jövőnk, egész valónk a nagy nemzeti, társadalmi egyetembe, mennyire tartozunk leróai tartozásunkat imában, vérben, könnyben, pénzben, lelki aggodalmakban a nagy jelen iránt.

Az egész világ, a lövészároktól a királyi palotáig, a szociális élet iskolájává alakult át, amelyben mindenki tanul, nevelődik. A tragédiák, a megtört és kihült szívek, a bizonytalan jövő, a mindinkább nagyobb arányokban kibontakozó gazdasági szükségek a könnyelmű, léha, részvétlen világba életkomolyságot öntenek. Nagyon szemléletes oktatásnak vagyunk részesei, amely kiemel az egyoldalúságból, a hideg közönyből, mert az életet megdöbbentő vonásokban tárja eléünk. A szemem elé tolokodik a vér, a könny, a seb, a nyomor és ha nem is tudok vagy akarok segíteni, de látni, hallani kell.

Mennyire másképp alakulna lelkünk, okulna értelmünk; tisztulna, erősödnék, tágulna szívünk; hevülne szent elhatározásokra akaratumk, ha nemcsak e világrobajban, hanem a békében is látni tudnók a szívek nagy harcait, hallani a szenvedélyek megdöbbentő nyögéseit, velőtrázó sikoltásait. Az élet sötét oldalának szemlélete, az utazás a nyomor hazájában, a testi és lelki sebek résztvevő ápolása a jellemnevelés erkölcsi tornája.

Mások szenvedése is rám nézve az emberismeret forrása; más meggyötört szívében saját magam is láthatom. Látom azt a kibogozhatatlan szövevényű emberi lelket, amelynek a sötétségben, meghasonlásban, sajtó sebekben különösen nagy igényei vannak, a melyeket ábrándokkal, hullámzó elméletekkel pótolni, kielégíteni nem lehet. A lelki, testi szenvedésben látom a szívnek nagyhatalmát és nagyigényét; ilyen az enyém is, ilyen mindenkié s ezért a szociális működés az igaz életbölcsesség tanári széke.

De nemcsak tanít, hanem nevel is, mert kételkedő, szenvedő ember elé nem állhatok akármily köznapiasan, salakkal, unalmasan, csüggedten, hanem ünneppélyesen, megtisztult, klasszikus egyéniséggel, az ér-

zelem és szív gyöngyeivel, a felemelő akarat lángolásával.

Micsoda önfegyelmzés az, amikor a kitörő szenvedéllyel szembe nyugalmat viszek, az ököbe szorított kéznek meleg, áldó, baráti jobbot nyujtok; a sötétségbe, csüggedésbe, piszokba, eldítéletbe, gyengeségbe világosságot, rugékonyságot, tisztaságot, értelmet, erőt viszek: ez mind nemesak a másnak, hanem saját egyéniségem emelését is jelenti, szóval a *szociális működés az erkölcsi naggyá levés páratlan versenytere.*

Egy meggyógyított lélek látása, bírása; csak egy szívből fakadó szó megnyugtató hatalmának tapasztalata lelkekre visszahat; mennyei himnuszként hatol be bensőmbé, árad szét meleg sugaraival, boldogságot, nemes vágyakat, elhatározásokat teremt, bennem egy isteni éhséget és szomjúságot hoz azíránt, hogy a lelki testi szomjúságot és éhséget apostoli türelemmel enyhítsem, oszillapítsam s ezzel a lelkülettel még a sivár élet és megtört szívek közepette is látni tudom az élet szépségét, mert az ily működés felemel, lelkembe rendet hoz és egy nagyszerű erkölcsi axiómával és érzéssel gazdagít. Ha ennyibe kerül szenvedni, ha ily nehéz a lelket az erkölcsi sülyedés mélységéből felhuzni, akkor én ne legyek senki szenvedésének, erkölcsi betegségének vagy halálának oka szóval a *szociális működés az apostoli tűz élesztője, az igazi emberismeret, emberbecsülés, erkölcsi tisztulás és erősödés tanfolyama.*

A szociális működés azonban nemesak az egyén nevelését jelenti, hanem zászlóbon-tás, tömörülés, ami csakis egy közös, szívet, lelket átjáró világnézetnek lehet a terméke. *Világnézetre van szükségem e betegpó-lástól kezdve egészen a társadalmat mozgató működésig. E világnézetnek, amit akármilyen is legyen, vallásnak nevezhetek, erkölcsi vérkeringésünknek kell lenni, ami színezi, élteti gondolkodásunk, érzésünk, akarásunk, egész egyéniségünket; énünk minden megnyilatkozásának a hit visszaverődésének kell lenni, ettől el nem válhatok, ezt meg nem tagadhatom, ez oly fölényes ura egész valómnak, hogy ki tör belőlem, még ha ajkam tagadná is.*

Ennek a gondolatnak volt megvallása és ünnepe a felejtethetlen zászlószentelés, ami az evangélium szociális, kenetteljes kiadására volt, amelyben osztozkodott mindenki, egyházi, világi, férfi, nő s amelynek fényét királyi szívük gondolataival oly megragadóan emelték, akik sajátkezü írásukkal küldötték el tartalmas emléksoraikat.

"A nőnek legszebb és legszentebb hivatása a családját boldogítani és jó honpolgárokat nevelni", mondja Klotild főhercegnő. "Minden nap egy egy levél életemnek könyvében; gondolt legyen arra, hogy egyik lapon se álljon olyasmi, ami ellene szólhatna" írja Erzsébet főhercegnő.

"A hitnek nagybecsüléséből meríti lelkünk az erőt az élet megpróbáltatásaiban! Keresztény Nő! légy önuralom által erős, légy uralkodó saját magad fölött!" buzdít Mária főhercegnő, orleansi hercegnő.

Ezek a főhercegi sorok mintegy jellegű adnak a nőnek, mint, anyának, sarkalnak a lelki életre, amelyben a lelkiismeret tisztul, finomul, erősödik, vezető hatalommá lesz, de a szenvedés művészetére is oktatnak, amely erőt, erkölcsi tartalmat, célt, megnyugtató kiegyenlítő összhangot csak a hitben tud találni.

A Kath. Nővédő Egylet ki nem alvó hálája száll a fennkölt főhercegi család alcsuti kastélya felé, amely egy lélekben boldog család eszményi életének tűzhelye.

(Vége köv.)

x **Családi rum** vaníliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő **Theák** kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Dicső küzdelmünk méltó jutalma,

vagy:

a szucsavai csodarabbi,

vagy:

mitől lesz boldog a magyar?

Egész Nagyvárad ismeri már Bihari Ákos gyönyörű szavalaatából. Lenkei pompás versét, melynek refrénje: „Anyák ne sirjatok”. A szucsavai csoda-rabbi Nagyváradra jött és hogy jobban megmagyarázza ennek a versnek az értelmét, a Nagyvárad Napló tegnapi számában, valószínűleg hivatalos lapjában pozitív adatokkal vizsgálja meg Magyarország népét. Magyar anyák, ne sirjatok, elestek ugyan fiaitok, de hoz helyettük másokat, szebbeket, delibbeket — Galiciából és Bukovinából a szucsavai csodarabbi.

Valami kitűnő faj lakik odakint, írja a szucsavai félhivatalos. „Emberek, férfiak, szenvedő aggok, katonák, hősök”, írja végül a Nagyvárad Napló, csak az a baj, hogy még e leírás előtt volt alkalmunk ezeket a kiváló galiciei és bukovinai hősöket, férfiakat, katonákat megismerni természetben is óh, nem Höfer jelentéseiből, hanem csak éppen a Kolozsvári utcáról. Azt láttuk valamennyiről, hogy emberek, lehetett köztük szenvedő agg is, de ezeket valószínűleg ott-hon hagyták, hogy hazájukat megvédjék az oroszok ellen. A Nagyváradra menekültek azonban erős, egészséges, többnyire fiatal emberek. És katonák és hősök, mondja a szucsavai félhivatalos, csak azt nem írta meg, hogy mióta járnak katonák kaftánban és mióta védik Galicia hősei Galiciát innen, a Pege partjáról?

Oh, boldogtalan Galicia és Bukovina, melyeket ime legkiválóbb férfiai, legjobb katonái, diadalmas hősei kénytelenek voltak elhagyni!

Szegény Galicia nem tudja, hogy Szucsava fényes ábrázatu bölese még nagyobb szerencsétlenséget is helyez részére kilátásba a jövőre. A férfiak, katonák és hősök népe végleg faképnél akarja hagyni eddigi imádtott hazáját. Mióta a szucsavai csodarabbi Nagyváradon járt, „egyre erősebben éled benne a hit, mondja ő, hogy a bukovinai és galiciei zsidóságnak, nem Románia, nem Bessarabia és Oroszország felé, hanem erre, Magyarország, illetőleg Közép-Európa felé kell szaporodnia”. Galiciáról, a férfiak, a hősök, a katonák eddigi imádtott hazájáról szó sem esik. Hazafiak ők, de egyszer itt hazafiak, máskor ott hazafiak, amerre éppen erősebben éled bennük a hazafiai érzés. Eddig Galiciát boldogították, hogy milyen boldoggá tették, arról sokat beszélnek, akik arra jártak. A békében boldoggá tették Galiciát, annak voltak hű és hős hazafiai, míg be nem jött a muszka. Akkor kerekelt oldottak s egyszerre Magyarországot kezdett szívük dobogni. De azért mert ők férfiak, hősök és katonák, csak éppen ezental Magyarországot katonái és hősei akarnak lenni, a kedves Galiciájukat pedig had védjék meg Przemysl hősei, magyar honvédek, magyar népfelkelők.

Ime, magyar anyák, ezért ne sirjatok. Hős fiaitok ezrével pusztulnak a galiciei hőmezőkön, de helyettük jönnek Galicia legszebb virágai, deli hősei, kitűnő fajú bátor katonái, ők lesznek a ti fiaitok, az elesettek helyett. Anyák, ne sirjatok!

És micsoda nagyszerű kilátásokat nyújt nekünk Szucsava csoda rabbija új honfittársaink révén, kiket természetesen az ő reménye szerint könnyekig meghatva fogunk keblünkre ölelni! Először is a közgazdasági és kereskedelmi életet fogják „parazitáitól megtisztítani” mondja Szucsava bölese. Tetszik tudni, ezt komolyan kell venni, mert ezt csinálták ők eddig Galiciában és Bukovinában is. Azért köztudomású dolog, hogy a közgazdasági és kereskedelmi élet sehoh a világon nem áll a tisztességnak, az uzsora mentességnak olyan ragyogó glóriájától

övezve, mint éppen Galiciában és Bukovinában.

A rabbi ur ugyan egy kissé elhamarkodta itéletét, nem is kérdezte, kiknek a kezében van nálunk a kereskedelem, csak körülszagolt, rögtön megérezte a parazitákat és megállapította, hogy ezeket csak Galicia népe lesz hivatva kiirtani. Ugy éljen az ő fejük.

Mindenesetre páratlan önzetlenség ez, melynek biztos sikerét Galicia csodás közgazdasági fellendülésének közismert példája előre biztosítja.

Aztán meg fog születni a tudomány és kultúra, a hit és művészet békés jövője, mondja a csodarabbi. Tetszik tudni, eddig nálunk nem volt tudomány és kultúra, ez csak Galiciában és Bukovinában volt, most áthozzák hozzánk, hálából azért, hogy fiaink Galiciát megvédelmezik helyettük, a férfiak, a katonák, a hősök helyett. Jön majd a hit is, mert nálunk eddig, mondja Szucsava bölese — nem volt hit, ezer éven át hit nélkül élt a magyar, most jön az igazi, a galiciei hit, ettől lesz boldog a magyar!

Hát kérjük szeretettel, bármennyire esábitók is ezek a kilátások, mi azért egyáltalán nem vagyunk önzők. Nem helyezkedünk arra a tréfásan emlegetett álláspontra, hogy kössünk 50 percentes békét az oroszokkal: kapja meg Oroszország Galiciát, mi pedig a galicieiakat. Bármennyire esábitó is Szucsava fényes ábrázatu bölesének ajánlata, — elhullott fiaink helyébe Galicia gyönyörű virág-szárait, kikből egy-néhányat olyan repeső szívvel láthatunk: el nem fogadhatjuk.

Ígáské megelégszünk az amerikai, a romániai szegény pusztuló magyarok hazatelepítésével. Oh, mi roppant szerények vagyunk: boldognak fogjuk magunkat érezni, ha Moldvából hazatelepeztünk néhány ezer egyszerű, becsületes magyar csángó paraszt családot. De a galiciei kiváló fajból a világot som kérünk! Erre a derék fajra, melynek kiválóságát oly ékesen zengik Szucsavából, Galicia bizonyly sokkal jobban rászult, mint mi. Az oroszok kipusztították Galiciát, pontosan ott van szükség az ilyen kitűnő férfiakra; hát csak szaporodjanak, sokasodjanak, terjedjenek Szucsava csodarabbijának férfiai, hősei és katonái Galiciában, tisztítsák meg parazitáitól a kereskedelmi életet ott és ápolják a tudományt és kulturát, a hitet és a művészetet továbbra is, de csak Galiciában meg Oroszországban, az eddigi sikerrel. Oroszországnak legyen mondva.

Hát hálátlanság volna a szövetséges Ausztria egy tartományával szemben, ha a szucsavai főrabbi esábitó ajánlatától megszédülünk és azt elfogadjuk. Mi, a magyar ugar egyszerű fiai megelégszünk a magunk szegénységével; Galicia deli virágai pedig csak virítsanak és illatozzanak tovább is Galiciának!

* 8 Ióerős Clayton és Schuttleworth cséplőgarnitúra minden hozzávaló felszereléssel eladó. Értekezhetni Sebessy Károlynál Kossuth-utca 6. sz.

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Malina csizmák
és Hó cipők
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczy-uton kapható.

HIREK

*** Katonai előléptetés.** A király **Martos Gyula** 38 ik gyalogezredbeli tartalékos hadnagyot tartalékos főhadnaggyá léptette elő.

*** Komlóssy József vizsgálatot kér maga ellen.** A Komlóssy József gazd. tanácsos és **Lukács Ödön** főjegyző között kiélesedett affér ügye tegnap új mederbe jutott. **Komlóssy József**, tekintettel arra, hogy tiszteletbeli főjegyző, Nagyvárad város közigazgatási bizottságához beadványt intézett, amelyben maga ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendelését kérte. Egyidejűleg Nagyvárad város törvényhatósági bizottságához a következő bejelentést intézte:

Tek. Törvényhatósági Bizottság!

Tisztelettel bejelentem, hogy a **Lukács Ödön** főjegyző ur nélkülözhetetlenségi ügyében igazságom és eljárásom indoka tisztaságának tudatában a város tekintetes Közigazgatási Bizottságánál a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendelését magam ellen megkértem.

Nagyvárad, 1915 márc. 8.

Komlóssy József,
tb. főjegyző, gazd. tanácsnok.

Ezzel az új mozzanattal a már nagyon elmergesedett dolog a rendes medrébe és illetékes foruma elé kerül.

*** A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad, város jogügyi bizottsága ma kedden, március hó 9 ik napján délután 4 órakor, a városházán ülést tart. Ez alkalommal elintézésre kerülnek: 1. A malmokkal kötendő őrlelési szerződés tervezete. 2. **Ausländer S.** cég ruha szállítási ügye.

*** Drágasági pótlék a városnál.** A város legkevésbé jól dotált szegény alkalmazottainak sok aggodalmat okozott, hogy az elmúlt évről esedékes drágasági pótlékot megkapják-e. A múlt évi költségvetésbe be volt állítva az erre szükséges összeg, de a városi pénztár helyzete miatt elmaradt a kifizetése. A mostani borzasztó drágaság azonban olyan mérvben nehezedik ezekre a szegény városi alkalmazottakra, hogy dacára a város szorult pénzügyi helyzetének, tovább már nem halasztható el a drágasági pótlék kifizetése. A pótlék csak azoknak a városi alkalmazottaknak jár, akik sem az államsegélyben, sem fizetésrendezésben nem részesültek. Az állandóválasztmányban már tárgyalták a dolgot, de a fedezet kijelölése végett kiadták a pénzügyi bizottságnak, amely tegnap délután foglalkozott a kérdéssel. **Juricskay** tb. tanácsnok terjesztette a bizottság elé az ügyet. Rámutatott a város anyagi helyzetére, de hangsúlyozta, hogy a mostani borzasztó megélhetési viszonyok mellett kötelessége a városnak gondoskodni, hogy alkalmazottai megélhetését némileg megkönnyítse. — Többek hozzászólása után a szakbizottság javasolja, hogy a közgyűlés 10 százalékos drágasági pótlékot szavazzon meg már említett alkalmazottai részére s fedezetül a város kezelésében levő s pénzügyintézetekben kezelt különböző alapokból vesz, mint függő kölcsönt a drágasági pótlékre szükséges összeget. Ezen javaslattal kerül a dolog a csütörtöki közgyűlés elé.

*** Vetítő-est a Kath. Körben.** Ma, kedden, március 9-én ismét érdekes vetítő-előadás lesz a nagyváradai Katholikus Kör Szent László-termében. Ez alkalommal a Garda-tóról és Arcó pompás vidékéről tart előadást **Ruzitska Gyula** debreceni tanár és saját felvételei után bemutatja ezt a paradicsomi vidéket. Az előadás este 6 órakor kezdődik.

*** A lisztkészletek bejelentése.** F. hó 2-től 4 ig megtartott összejárással a lisztkészletek bejelentése végett aránylag igen kevés családfele jelentkezett. Ebből folyólag a bejelentésekre szükséges bejelentőlapokat Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala azon figyelmeztetéssel fogja megküldeni a bejelentésekről elmaradt családfeleknek, hogy azok, akik lisztkészleteiket 24 órán belül a közlélezési ügyosztálynál be nem jelentik, kihágási uton fognak felelősségre vonatni s azonfelül a hatósági lisztből sem részesedhetnek. Egyben felhívja Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a bejelentésről elmaradt vendéglősöket, kifőzéseket és kereskedőket, hogy lisztkészleteiket és minimális lisztszükségletüket azonnal jelentsék be, mert ellenkező esetben szintén kihágási uton fognak felelősségre vonatni. Nagyvárad, 1915 március 8 án. **Rendőrkapitányság.**

*** Közművelődési est a Kath. Körben.** Pénteken este 5 órai kezdettel a Katholikus Kör közművelődési előadást rendez, amely gondosan összeállított számaival mindenestre előmozdítja a kitűzött nemes célt, a lélek gyönyörködtetését és művelését. A művészi zongora és énekszámok mellett nagyhatásúnak ígérkezik **Bertram Brunó**, a nagy tudású prem. tanár előadása.

A műsor a következő számokból áll:

1. a) Gieg: Szonáta.
- b) Liszt: Roszignol. Zongorán előadja: Szokolay Erzsike.
2. **Bertram Brunó** előadása: A nagy természet titkaiból.
3. a) Paisello: La zingarella.
- b) Lányok dala. Irta: Leel-Össy Albert. Zenesíttette **Beleznay Antal**. Éneklő **Csanády Lujzika**. Zongorán kíséri: **Patzkó Sárika**.

*** A szegény beteg katonáknak.** Az egyes kórházakban jótékony szívű nők uszonnával látják el a szegény betegeket. Ez rájuk fér a szenvedő hősökre még azokban a kórházakban is, ahol különben elég jó ellátásban részesülnek. A csapatkórházban fekvő beteg katonák nélkülözik a jószívűek ez irányú áldozatkészségét. Ezek érdekében most Nagy Ödönné urnő buzgólkodik, hogy a jószívűeket tömörítse s lehetővé tegye a csapatkórház betegeinek uszonnakávéval való ellátását. Erre vonatkozólag a következő kérelmet intézi Nagyvárad nemesen érző közönségéhez:

Ösmerve a jótékony nemesszívű hölgyközönséget, kérem, hogy a csapatkórházban súlyosan sebesült, szenvedő és a hazáért vérző fiaink, testvéreink, a magyar és német katonák részére uszonnát adni sziveskedjenek. Kiket Isten javakkal áldott meg, kéthetenként csak ötliter kávé adakozzanak e célra, még kenyér sem kell hozzá, mert azzal elvannak látva. E jótéteménnyel végtelen nagy örömet szerzünk a szegény szenvedőknek, mert csak ez az egyetlen óhajtatásuk, hogy uszonnához jussanak. Azon nemes hölgyeket, kik e jótékonyt gyakornolni óhajtják, kérem sziveskedjenek engem fölkeresni naponként a délelőtti órákban tizenegyétől, tizenkettőig, hogy a részleteket

megbeszélhesük. Hazafias üdvözléssel, Nagy Ödönné, Sal Ferenc-u. 6. sz.

*** Adomány.** T. G.-né 10 koronát küldött szerkesztőségünkbe **Halász Sándor** nyomorgó családja részére. Ez adományt rendeltetési helyére juttattuk.

*** Egy nagyváradai színész levele a hadifogságból.** **Kardos Ferenc** a nagyváradai Szigligeti-színház tagja, aki mint katona a déli harctéren küzdött, hosszabb levelet írt a Vörös-Kereszt-Egylet igazgatóságának s ebben a levélben felsorolja mindazokat a magyar katonákat, akik vele együtt a szerbiai Svilajnac-on vannak hadifogságban.

A levél így szól:

Svilajnac (Szerbia), 1915. I—II.

Tekintetes Igazgatósága

a Magyar Vörös Kereszt-Egyletnek

Budapesten.

Nagyon kérem, én mint szegény szerb fogságba került magyar komédiás (a nagyváradai Szigligeti-színház tagja), hogy az alatt felsorolt kollégáim (fogolykollégáim) névsorát nevesek az önök hivatalos névjegyzékén közölni szivesek legyenek, hanem azt teljes egészében a főváros s esetleg nagyobb vidéki lapoknak leadni sziveskedjenek. A névjegyzéken feltüntetett egyének többnyire mindegyike családapá, aki mind ez uton reményli értesítésére adni szegény otthonmaradt családjának, hogy tekintve a szerencsétlenséget, mégis nagy a szerencsésük velemmel együtt, amiért a jó Isten — ha mindjárt a fogság árán is — de mégis meghagyta életünket családunk javára. Az itt felsoroltak agammal együtt, mind december 13 án és 15 én (1914) Ripanj és Belgrád alatt estek fogságba az általános visszavonuláskor. Helyzetünk itt türethető. Kérésünket ismételjük s a tekintetes Igazgatóság fáradozásáért már jóelőre is köszönetemet fejezem ki a többiek nevében is.

A névjegyzékben vannak többek közt: **Kardos Ferenc** számvevő altiszt, nagyváradai lakos, **Major László** zsáki lakos, **Brunár József** zsáki lakos, **Zsila Kun Imre** eszékői lakos, **Zsugovics András** berettyóújfalui lakos, **Siff Samuel** binardiószegei lakos, **Nagy Dániel** kokodi lakos, **Kuti János** vésztői lakos.

Ezek azok a jó magyar fiúk, kiknek névjegyzékét még egyszer ismételten közölni kérem. Ezen igen nagy sziveségét a tekintetes Igazgatóságnak s az esetleges Szerkesztőségeknek, mindaddig, amíg azt magam élőszóval nem tudatom — ezuton már előre is nagyon köszönöm. Maradtam teljés tisztelettel úgy az Igazgatóságnak, mint minden egyes szerkesztőségnek, kik kérésem s kérésünk teljesítik, igaz hive **Kardos Ferenc**, komédiás, szerb hadifogoly, a nagyváradai Szigligeti-színház tagja.

*** Hadi beszédek.** A honvédelmi minisztérium Hadsegélyző Hivatala népszerű füzetekben kiadja azokat a tanulságos és lélekemelő beszédeket, amelyeket a háború óta legkiválóbb államférfiaink, főpapjaink, tudósaink, íróink és politikusaink tartottak a nyilvánosság előtt, az országos Hadsegélyző Bizottság felolvasási sorozatán. A hazafias, igaz magyar szellemtől áthatott beszédek retorikai szempontból is rendkívül becsesek. Gondolatokban gazdag, gyönyörű munka valamennyi; a közönség jól teszi, ha a tizfilleres füzeteket megvásárolja és összegyűjti. Nagyszerű és maradandó emlékei lesznek e füzetek annak a hazafias föllángolásnak és együttérzésnek, amely a nemzet minden rétegét oly meghatározó módon egyetlen táborba terelte a magyar nemzeti bücsület és a magyar nagyság védelmére. Eddig gróf **Apponyi Albert**, **Csernoch János**, báró **Hazai Samu**, gróf **Tisza István**, gróf **Andrássy**

Gyula, Prohászka Ottokár és Rákosi Jenő hadibeszédei jelentek meg. A füzetek Az Általános Beszerzési és Szállítási R. T. útján (Budapest, V., Kádár utca 4.) rendelhetőek meg, de kaphatók a dohánytözsdekben is. A befolyó tiszta jövedelmet a háboruban elesett vagy a kapott sebek következtében elhalt katonák özvegyei és árnyai javára fordítják.

*** Katona-temetés.** A cs. és kir. tartalékkórház parancsnoksága közli, hogy Ljublinkovicz Krislő 70. gyalogezredbeli közlegény temetése ma délelőtt 10 órakor lesz a csapatkórháznál a Rulikovszky-temetőben fogják elhantolni.

*** Mikor lesz a tavaszi országos vásár.** A rendőrkapitányi hivatal közli, hogy a nagyvárad tavaszi országos vásár a következő napokon fog megtartatni: Március 12—13-án sertés és juh, 14, 15, 16-án termény, barom és lóvásár, továbbá 14-től 19 ig kézműipar és általános vásár.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. A utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogériájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

*** Kiadó** a Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara épületében (Teleki u. 11.) egy garçon lakás és az alagsorban egy műhelyhelyiség, azonnal.

*** A Polgári** takaré- és segélyszövetkezet felszámoló 17-ik évtársulatának törzsbetétei a reá eső osztalékkal együtt f. hó 3-tól kezdve d. e. 9—12-ig kifizettetnek.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x Kiadó. Négy szobás utcai modern lakás előszoba, fürdőszobával. Ugyanott kétszobás udvari lakás mellékkelhelyiségekkel jutányos áron május elsőre. Lakatos-utca 10.

SZÍNHÁZ

...

Heti műsor.

Kedd: Vörös ördögök.
Szerda: Szibill.
Csütörtök: Obsitos.
Péntek: Déliláb utca 7. (Bemutató előadás.)

Szombat: Művészet.
Vasárnap délután: Lengyelvér.
Vasárnap este: Katica. (Ujdonság.)

Sz. Zsigmondy Anna az Ártatlan Zsuzsiban. A régi mámoros Zsigmondy-esték feltámadása képen hatott a vasárnap esti előadás. Minden arra emlékeztetett: a zsufozt ház, a mámoros hangulat, amely a színészekről átragadt a közönségre, a tomboló tapsvihár, amely az egyes jelenetek végén felzúgott s ezek mind Sz. Zsigmondy Anna diadalát hirdetik. Zsigmondy most is a régi, ugyanaz a csapongó kedvű „ártatlan Zsuzsika”, akiben annyit gyönyörködött a közönség. De most is gyönyörködött s nem győzte ujrán az egyes énekszámokat. Így a „Zsuzsim, Zsuzsám...” keringőt is legalább is nyolcszor kellett megismételnie a vendégművésznőnek és társainak. Zsigmondy mellett a többi szereplők is tudásuk javát vitték szerepükbe s a zajos sikerben méltán osztozkodtak.

Legujabb táviratok.

...

Sikerek Duklánál.

Budapest, márc. 8. Saját tud.) A Dukla-szorosiban szakaszban néhány lövészárkot elfoglaltak csapataink.

Harcok Sáros megyében.

Budapest, márc. 8. (Saját tud.) Sárosvármegye legészakibb részében igen erős harcok folytak. A két ellenséges sereg az ellentétes hegyoldalra ásta el magát. A kitűnő fedezékben lévő ellenséget tüzeink igen hatásosan lötték, úgy hogy a lövészárkok mind lejjebb húzódtak a völgybe, ahol csapataink rohamra mentek. Ebből az alkalomból sok oroszot fogtunk el.

100000 márka egy Zeppelinért

London, március 8. (Saját tud.) Az angol flottaegyesület a legutóbbi gyűlésen 100000 márka jutalmat tűzött ki az első repülőgépnél, mely egy Zeppelint semmisít meg.

Az orosz napiparancs.

Berlin, március 8. (Saját tud.) A mazuri tavaknál zsákmányolt podgyászokban érdekes és az oroszokra jellemző napiparancsot találtak. Többek között a főparancsnok elrendeli, hogy a támadásoknál az oroszok mindég az elfoglalt területek 10 évnél idősebb férfitagjait hajtsák maguk előtt. Egy másik parancs rámutat arra a hanyagságra, hogy az egymás mögött álló csapatok között hiányzik az érintkezés, ennek az volt a következménye, hogy két támadó csapat egymásra tüzelt és csak akkor vették észre a tévedést, amikor szuronyharc következett.

Belgium sorsa.

London, március 8. (Saját tudósítókól) Az angol alsóházban Jowett felszólította a kormányt, hogy ismertesse az orosz-francia szerződést, amit egyáltalán nem ismernek. Egyben kérdést intézett az iránt, hogy nem lehetne-e a semlegesek követelésével megakadályozni Belgium további pusztulását. Grey válaszában kijelentette, hogy ha a semlegesek nem segítenek, nincs más mód, minthogy Németországtól Belgium kiűrését kérni és megfelelő kárpótlást fizetni.

Orosz vereségek Galiciában.

Budapest március 8. (Hivatalos) Orosz-Lengyelországban még folyamatban lévő harcokkal több rendbeli eredményt értünk el. Az ellenséget több előretolt támaszpontból és lövészárokból súlyos veszteségei mellett kivetettük. Hasonló sikere volt csapataink egy rövid előretörésének a nyugatgalicai arcvonalban, ahol Gorlica környékén ellenséges lövészvonalak egyes részét áttörtük és egy helységet véres harc után elfoglaltunk. Az ellenségnek több tisztjét és több mint 500 emberét elfogtunk. A Kárpátokban makacs harcok folynak a Lupkov melletti területen az oroszok tegnap délután nagy erővel támadtak. Az ellenség új erősítések harcbevetésével megritkult sorait folyton megújította, minden eszközzel előrehajtotta

és támadásaival súlyos veszteségei ellenére háromszor egészen a mi állásaink közelébe jutott.

Az oroszok végső rohama azonban megsemmisítő veszteségek mellett mindannyiszor megtört akadály vonalainkon. Állásaink előtt a halottak százai hevernek. A harenal egy másik szakaszán csapataink az orosz előretörések visszaverése után meglepetésszerűen támadásba mentek át és elfoglaltak egy az ellenségétől eddig erősen megszállott hegykupot és ismét tíz tisztet és 700 főnyi legénységet elfogtak. Egy szomszédos magaslaton is 1000 orosz foglyot ejtettünk. Délkeleti Galiciában erős ellenséges lovasság, mely állásaink szárnya ellen elszigetelten előrenyomult, érzékeny kudarcot szenvedett. Höfer.

IRODALOM

...

A „Vasárnapi Ujság” március 7-iki száma ismét nagy mennyiségű képet közöl a sajtóhadiszállásra küldött munkatársaitól a háború legujabb eseményeiről. Ebben a számban különösen a bukovinai harcokról és Kolomea elfoglalásáról közölt képek keltenek feltűnést. Szépirodalmi olvasmányok: Szemere György regénye, Szöllösi Zsigmond tárcája, Strug András érdekes lengyel regénye. Egyéb közlemények: cikk az örök-békéről, a háború napjai s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet. Sakkjáték. Halálhír stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József, március 7-iki számában rendkívül érdekes cikket és képeket közöl. Dr Sebők Imre, aki mint tábori lelkész vett részt az oroszországi harcokban, élményeiről irt kitűnő illusztrált cikket; Olenszky Jarosláv a lengyel légióról irt tartalmas haretéri levelet; if. „Művészet a lövészárokból” címmel közöl érdekes adatokat a háborús művészetről. Nagyobb cikk ismerteti Prohászka Ottokár „A háború lelke” című új könyvét, Margitay Ernő a tárlatokat ismerteti érdekesen. A szépirodalmi olvasmányok között Szienkiewicz Henrik „Sivatagban, őserdőben...” című regényének folytatását, Pásztor József eredeti és F. A. Holland fordított novelláját, Jánosi Benedek és Szitoyai Zoltán verseit találjuk. A Hét-ről hétre című rovat rendkívül érdekes, tartalmas most is. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Előfizetési ára félévre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, I. Fehérvári-ut 15/c. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Uj idők. Herceg Ferencnek Magdaléna két élete című regényének folytatását találjuk a lap élén. Szomaházy István elbeszélést irt, A jegyesek címmel. Nédei Pál a Divat, művészet és a világháború című eszevegyése, Jelliney Dezső novellája, a Pillanatfelvételek rovata, továbbá Gáspár Ferenc leírása az Aja-Szofiáról gazdagítja a lap szövegrészét. Verset Somlyó Zoltán, Benedikt Ilus és Doleschall Ervinné irtak. A képek közül megemlítjük Hindenburg és a Mazuri tavak képsorozatát festői pillanat felvételeket az északi haretérről, továbbá a budapesti autóbusszoknak és a római árviznek fényképeit. Az Uj Idők szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI., Andrássy-ut 16. Az előfizetési-díj negyedévre öt, félévre tíz, egész évre pedig husz korona.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat az összes fegyvernek rónára, a mai órákon át elírás szerint és egyenre hánai Darabont Gy. és Tsa előrendt polgári és katonai ruháit intézte. A legismertebb esztétikusságok, öltöny és tölki kabátokra felöltésre állandóan raktáron. Nagyvárad, Széki-Dezse-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Kiadó legelő terület.

A nagyvárad latin szertartású káptalan Begécsi gazdaságában (Geszt község határában) kiadó mintegy 300 kat. hold legelő terület a folyó, esetleg 3 évre. Bővebb felvilágosítást nyújt Iklód pusztá u. p. Nagyvárad. Jancsó Lajos uradalmi számtartó. Telefon: 495.

Jpári foglalkozású népfelkelők összeírása.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur f. évi február 23-án 1822-1915. eln. sz. a. kiadott körrendeletével elrendelte; hogy a város területén tartózkodó vas (fém) esztergályos, lakatos (géplakatos), szerszámkészítő, kovács, maró, vas vagy fémöntő (mintázó) műszerész, precisions műszerész, ólomforrasztó, bádgos, ács, nyerges vagy szijgyártó, timár, cipész vagy csizmadia, szabó és jelenleg szénbányákban nem dolgozó (munkanélküli) kőszénbányamunkás, vajár, (csillás egyéb speciális kőszénbányamunkás) foglalkozású B) alsztályu népfelkelésre kötelezett egyének azonnal névszerint összeírassanak.

Ennek folytán felhivom a Nagyvárad város területén tartózkodó s a fentemlített foglalkozású összes:

1. 1892., 1893. és 1894. születésű, továbbá az 1878—1890. években született és az 1914. évi október 1-től 20-ig (az északi vármegyék területén szept. hó 14—16-ig) továbbá az 1914. évi november hó 16-tól dec. 31-ig terjedő időben megtartott rendes, valamint a későbbi utóbemutató szemléken népfelkelési fegyveres szolgálatra „alkalmatlanak” talált B) alsztályu népfelkelésre kötelezettek:

2. ugyancsak a fentebb felsorolt foglalkozású s a fenti 1. pontban említett születésű évfolyamokhoz tartozó azon „alkalmatlanak talált B) alsztályu népfelkelésre kötelezettek, akik tényleges szolgálatra történt bevonulásuk után megállapított fogyatkozások alapján mint fegyveres szolgálatra „alkalmatlanok” elszabadságoltattak:

3. ugyancsak a fentebb felsorolt foglalkozású 1872—1877. években született B) alsztályu népfelkelésre kötelezettek (kik a külön kibocsátott hirdetéssel a népfelkelő bemutató szemlére való jelentkezésre amugy is felhivatnak),

hogy folyó évi március 4-től március hó 9-ik napjának d. u. 5 órájáig bezárólag a városi tanács katonai ügyosztályánál (Városháza II. emelet 33 számú szoba) okvetlenül jelentkezzenek.

Az 1890. évi XXI. tc. 4. §-a értelmében azon egyén, ki ezen behívásnak nem engedelmelkedik, amennyiben mulasztása nem vétlen, vétséget követ el, ha azonban a mulasztás 8 nappal tovább tart, a eselekmény büntetett képes, a vétség büntetése: egy hónaptól három hónapig terjedő fogság, a büntetést hat hónaptól két évig terjedő börtön.

Nagyvárad, 1915. március 3-án.

Eleméry Ferenc,
katonai tanácsnok.

Biharvármegye alispánjától.

2056—1915.

Hirdetmény.

Biharvármegye 600 vagon liszt szükséglete, 200 vagon buza, 400 vagon tengeri lisztben lett megállapítva. Ez körülbelül megfelel 240 vagon buza és 560 vagon tengerinek. Ezen gabona félék megőrlésére ezennel versenytárgyalást hirdetek, melyre az ajánlatok írásban adandók be hozzám.

A malmok ajánlata akár az egész mennyiségre, akár annak egy részére vonatkozhatik oly formán, hogy a malom által vállalt mennyiség megőrlése a malomra nézve minden körülmény között kötelező, a vármegyére nézve azonban a szerződő malom részére a vállalt mennyiségű gabona kiadása csak az esetben, ha a kikötött élelmi gabonát az Országos Gazdasági Bizottságtól megkapja, illetve azt idejére szállítani lehet.

A malom az általa őrlésre elvállalt gabonafélét az Országos Gazdasági Bizottságtól a kijelölt vasútállomáson átveszi és készpénzzel kifizeti. Viseli a zsák, továbbá a szállítás és malomba fuvarozás, őrlés és a vármegye által kijelölt árusítóhoz való szállítási költségeket.

Kötelezi magát a malom, hogy az átvett gabonát a vármegye által szerződésileg meghatározott módon megőrli s abból a megállapított arányban és meghatározott lisztet s korpát állítja elő és azt a vármegye által megállapított áron adja el a vármegye által kijelölt hatósági elárusítóknak.

A malmok által vállalt költségek s vállalkozói nyereség a gabona maximális ár és a liszt maximális ára közti különbözetében kell fedezetet találni.

Ezen vállalt kötelezettség biztosítására a vállalt métermázsa arányában készpénzben megfelelő biztosítékot tesznek le.

Fenntartom magamnak a jogot, hogy az ajánlatok közül bármelyiket elfogadhassam. Az írásba foglalt ajánlatok f. évi március hó 15-ig nyújtandók be.

Nagyvárad, 1915. március 6.

Fráter Barnabás,
alispán.

Nagyvárad város tanácsának árverési
küldöttségétől.

1448—915.

Árlejtési hirdetmény.

A városi tanácsától nyert megbízás folytán a honvéd tüzér laktanya belső területén teljesítendő kaviccolási és köröskő burkoló munkák vállalatba adás céljából folyó évi március hó 29 napján d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

a) Makadam szerű kavics burkolat készítése köröskőből.

b) Rostaalj terítése körös kavicsból.

c) Köröskő burkolat készítése.

A munkálatok a munka átadásakor azonnal megindítandók és az összes munkák az első munkaszakasz átadásától számítva legkésőbb három hónap alatt befejezendők.

Vállalkozó munkálatait a fő vállalkozó előrehaladása arányában tartozik elkészíteni, az utolsó területrész átadásától számított négy hét alatt azonban az összes hátralevő munkálatokat befejezni tartozik. Ehez képest a három havi befejezési határidő esetleg meg fog hosszabbítani.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százaléka teendő le a városi házipénztárba.

A bánatpénz készpénzben, vagy óvadék képes értékpapirokban tehető le.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

Az ajánlatok csak írásban alulírott küldöttségi elnök kezéhez 1915. március hó 29 napjának délelőtt 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok a nyilvános árlejtésben fognak felbontatni. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékon megjelölendő a munkálat, amelyre az ajánlat vonatkozik.

Ajánlat csakis az egységáruk megjelölése mellett tehető ebből a célból a város ártelekkel ki nem töltött költségvetéseket becsújt a pályázók rendelkezésére vagyis az ajánlattevőknek maguknak kell azon egységárukat kitüntetni, melyek mellett a munkálatok végrehajtását kötelezik.

A fenti vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek ártelekkel ki nem töltött költségvetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a feltételek és költségvetések 10 koronáért megszerezhetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket, ártelekkel ki nem töltött költségvetéseket és terveket ismeri és azokat magára kötelezőnek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok és magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozásai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező. Az összes munkálatok csak egy fő vállalatnak adatnak ki miért is egyes munkanemekre tett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlattevő tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés meg nem történik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott áron tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1915. március 3.

Komlóssy József,
tanácsnok, küld. elnöke.